

3. Тормоса Ю.Г. Ціни та цінова політика. Навч. посібник / Ю.Г. Тормоса – К.: КНЕУ, 2001. – 122 с.
4. Артемова Т.И. Стоимость и цена: логико-исторический процесс формообразования / Т.И. Артемова. – К.: Основа, 2006. – 448 с.
5. Державна регуляторна служба України. Про діяльність Державна інспекція України з контролю за цінами : [Електронний ресурс] : офіційний ВЕБ-САЙТ. – Режим доступу: <http://www.dkrp.gov.ua/info/1882>
6. Коріньєв В.Л. Маркетингова цінова політика / В.Л. Коріньєв. – К.: ЦУЛ, 2007. – 200 с.

Науковий керівник - Котикова Олена Іванівна, докторка економічних наук, професорка, завідувачка кафедри економіки підприємств, Миколаївський національний аграрний університет

ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИГОТОВЛЕННЯ ДОБРИВ МЕТОДОМ ВЕРМИКУЛЬТИВУВАННЯ

**Зубченко В. О., здобувач вищої освіти групи БТ 4/1
Миколаївський національний аграрний університет**

Більшість підприємств з виробництва продукції вермикультури відносяться до малого бізнесу з річним оборотом капіталу до 2 млн грн. Одержана продукція від вермикультивування органічних відходів становить значну цінність для розвитку екологічно чистого сільського господарства. Тому виникає необхідність дослідження економічної ефективності функціонування підприємств, які працюють у галузі вермикультури в Україні.

Вермикультура значно прискорює процес компостування органічного субстрату, забезпечує покращення агрохімічних та біологічних показників компосту. Так, у вермикомпості за вирощування Каліфорнійського черв'яка та Старателя вміст азоту збільшується порівняно з контролем на 116,7 %, фосфору – 72,7 і 81,8 %, а калію – 25,0 і 40,0 %, відповідно. За використання

Дендробени вміст азоту підвищується на 58,3 %, фосфору – на 63,6 %, а калію – на 35 % відносно контролю [2].

У науково-виробничому товаристві «Відродження» Івано-Франківської області вирощування вермикультури здійснюють у вермиложах. З кожних 100 т органічних відходів тут отримують по 41,7 тонни органічного добрива «Біогумус». З огляду на те, що всі органічні відходи придбані і доставлені на відстані 25-32 км, витрати на сировину та доставку становлять 273 грн. на одну тонну. Увесь «Біогумус» реалізують власникам фермерських господарств, присадибних і дачних ділянок (рентабельність 247 %).

Для зменшення собівартості виробництва препарату «Біогумус» і збільшення рентабельності рекомендується розміщувати вермигосподарства на відстані не більше 15-20 км від місця нагромадження органічних відходів і вносити органічні добрива «Біогумус» на поля у радіусі 25-30 км від місця їх виробництва.

Так, внесення під передпосівну культивуацію капусти 3-10 т/га органічного добрива «Біогумус» забезпечило приріст врожайності на 11,7-29,5 т/га порівняно з контролем, збільшення рентабельності на 12,9-48,6%, зменшення собівартості на 23,2-132,0 грн./т. Найвищою була ефективність у варіантах, де вносили під капусту по 7 т/га органічного добрива «Біогумус», урожайність становила 59,1 т/га, або на 29,5 т/га більше порівняно з контролем, отримано прибуток 5159 грн/га, або на 2119 грн/га більше порівняно з контролем [1, 3].

Ще одним перспективним методом вирощування вермикультури є контейнерний спосіб. Дослідження, проведене науковцями Житомирського національного агроекологічного університету, показало, що технологія виробництва вермикомпосту контейнерним способом є ефективною з економічної точки зору навіть при реалізації продукції за оптовими цінами (ринкова ціна біогумусу станом на 2019 рік становила 6000 грн/т). Таким чином, технологія дозволила отримати прибуток на рівні 3217 грн/т [2].

Таблиця 1 Витрати на виробництво 1 т біогумусу контейнерним способом

Показник	Вартість
Вартість органічних відходів на 1 т біогумусу, грн/т	350
Транспортування органічних відходів на площадку для компостування, грн/т	68
Навантаження органічних відходів, грн/т	85
Розкладання органічних відходів у контейнери, грн/т	220
Заселення компосту маточним поголів'ям, грн	500
Догляд за компостом (полив, рихлення, укриття соломною), грн/т	680
Вибірка готового біогумусу, грн/т	350
Пересівання біогумусу, грн/т	420
Інші витрати, грн	110
Всього, грн	2783

У структурі витрат одержаного органічного добрива «Біогумус» вартість органічних відходів становить 30,2%, транспортування їх – 15,1%, оплата праці з нарахуваннями – 41,7%, інші витрати – 13,0%. Рентабельність виробництва вермикомпосту контейнерним способом становить 215,6%.

Економічна ефективність виробництва біогумусу в значній мірі визначається затратами на оплату праці, ціною політикою на гній, солому, зелену масу, маточне поголів'я черв'яка, які сформувалися на момент розрахунку [4].

Розвиток вермикультури в Україні належить до перспективних напрямів агробізнесу, який не набув широкого поширення та в багатьох регіонах сприймається як інновація, а отже є привабливим для інвесторів. Порівнюючи контейнерний спосіб виробництва біогумусу та вирощування вермикультури у вермиложах, можна зробити висновок, що застосування другого способу є більш економічно вигідним (рентабельність 247% проти 215,6%). Проте контейнерний спосіб має свої переваги, адже метод технологічно більш простий і не потребує додаткових витрат на побудову вермиложей.

Список використаних джерел

1. Дощові черв'яки: наукові аспекти вирощування і практичне застосування / І. П. Мельник, Н. М. Колісник, І. А. Шувар, В. М. Сендецький, І. М. Тітов та ін. Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2015. 444 с.
2. Журавель С. В., Кравчук М. М., Клименко Т. В., Поліщук В. О.. Вирощування черв'яків промислового спрямування контейнерним способом в умовах Житомирського Полісся. Наукові горизонти, 2020. № 05 (90). С. 22–28.
3. Сендецька О. В. Ефективність виробництва і застосування органічних добрив «Біогумус», виготовлених методом вермикультивування. О.В. Сендецька // Вісник Тернопільського НАУ. 2014. №1. С. 164–171.
4. Чемерис В.А., Душка В.І., Максим В.Л.. Економічна ефективність та інвестиційна привабливість виробництва продукції вермикультури в Україні. Науковий вісник ЛНУВМБ імені С.З. Гжицького, 2017. № 19 (81). С. 107–113.

Науковий керівник – старший викладач Коваленко Г.В., старший викладач кафедри економіки підприємств, Миколаївський національний аграрний університет

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МОТИВАЦІЇ ПЕРСОНАЛУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Минів О.І., магістр МО, ФЕМ

Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького

Дослідженням впливу різних мотиваційних факторів на результативність роботи працівників займалось чимало науковців-теоретиків та практиків менеджерів, проте найбільшого розвитку теорії мотивації отримали у ХХ ст.